

राज्यातील सर्व माध्यमांच्या व सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळांकरिता 'मुख्यमंत्री माझी शाळा, सुंदर शाळा' हे अभियान राबविणेबाबत.

महाराष्ट्र शासन
शालेय शिक्षण व क्रीडा विभाग
शासन निर्णय क्रमांक: मुमंअ २०२३/प्र.क्र.११४/एसडी-६
मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरू चौक
मंत्रालय, मुंबई ४०० ०३२
दिनांक:- ३० नोव्हेंबर, २०२३

प्रस्तावना :-

राज्यातील सर्व व्यवस्थापनांच्या व सर्व माध्यमांच्या शाळांमधील शिक्षक, पालक, विद्यार्थी व माजी विद्यार्थी यांच्यात शाळेप्रती उत्तरदायित्वाची भावना निर्माण व्हावी व त्यायोगे स्पर्धात्मक वातावरणातून विद्यार्थ्यांना शिकण्यासाठी आनंददायी व प्रेरणादायी वातावरण मिळावे यासाठी भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आदर्श शाळा योजनेतर्गत 'मुख्यमंत्री माझी शाळा, सुंदर शाळा' हे अभियान राबविण्याचे प्रस्तावित आहे.

राज्यात सन २०२०-२१ पासून भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आदर्श शाळा योजना ही पूर्णतः राज्य पुरस्कृत योजना राबविण्यात येत आहे. भौतिक सुविधांचे निर्माण, शैक्षणिक गुणवत्तेतील वाढ व प्रशासकीय सुधारणा अशी प्रमुख क्षेत्रे सदर योजनेसाठी निश्चित करण्यात आली आहेत. सद्यस्थितीत ४७८ शाळांचा समावेश असलेला सदर योजनेचा पहिला टप्पा कार्यान्वित आहे. सदर योजना शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळांसाठी राबविण्यात येते.

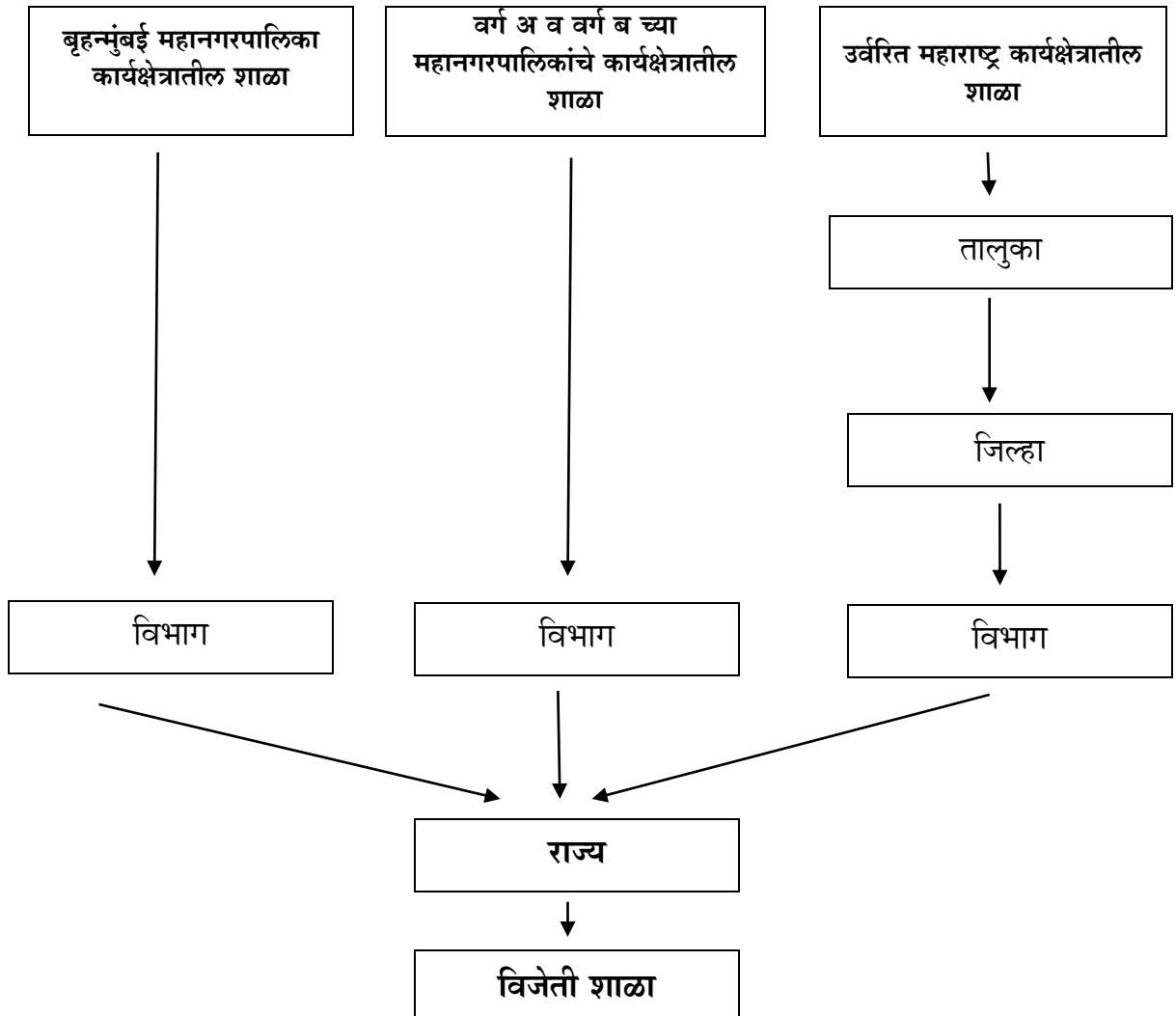
भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आदर्श शाळा योजनेतर्गत आतापर्यंत केवळ भौतिक सुविधांचे निर्माण या घटकांतर्गत लहान बांधकामे व मोठी बांधकामे याच बाबींकडे लक्ष देण्यात आले असून त्यासाठी निधी उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. या अभियानाचा अधिक प्रभावी विस्तार होण्याच्या दृष्टीने शैक्षणिक गुणवत्ता, अध्ययन/अध्यापन/प्रशासन यात आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर, पर्यावरण संवर्धनाची जाणीव, सार्वजनिक व वैयक्तिक स्वच्छता, चांगले आरोग्य, राष्ट्रीय एकात्मतेची भावना वृद्धिंगत करण्यासाठीचे प्रयत्न, व्यवसाय शिक्षणाची तोंडओळख, अंगभूत कला-क्रीडा गुणांचा विकास इत्यादी अशा अनेकविध घटकांचा अंतर्भाव होणे आवश्यक झाले आहे. अशा महत्वपूर्ण घटकांना योग्य त्या प्रमाणात प्राधान्य दिल्यास शाळेचा सर्वांगीण विकास निश्चितपणे होऊ शकतो.

उपरोल्लेखित घटकांची अंमलबजावणी परिणामकारकरित्या व्हावी यासाठी शाळांनी आपापसात स्पर्धा करणे हा त्यासाठीचा सर्वोत्तम उपाय आहे. त्यामुळे भारतरत्न डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर आदर्श शाळा योजनेतर्गत 'मुख्यमंत्री माझी शाळा, सुंदर शाळा' हे स्पर्धात्मक अभियान राबविण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय:-

१. अभियानाची व्याप्ती:-

- i) राज्यातील सर्व व्यवस्थापनांच्या व सर्व माध्यमांच्या शाळांनी सदर अभियानात सहभागी होणे अपेक्षित आहे.
- ii) या अभियानासाठी शाळांची विभागणी अ) शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा व ब) उर्वरित इतर सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळा अशा **दोन वर्गवारीत** करण्यात येत आहे. याचा अर्थ प्राथमिक स्तरापासून राज्य स्तरपर्यंत शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा उर्वरित इतर सर्व व्यवस्थापनाच्या शाळांशी स्पर्धा करणार नाहीत. प्रत्येक स्तरावरील विजेता या दोन्ही वर्गवारीसाठी स्वतंत्रपणे निवडण्यात येईल.
- iii) सदर अभियान अ) बृहन्मुंबई महानगरपालिका कार्यक्षेत्र ब) वर्ग अ व वर्ग ब च्या महानगरपालिकांचे कार्यक्षेत्र तसेच क) उर्वरित महाराष्ट्र **अशा स्तरांवर** खालीलप्रमाणे राबविण्यात येईल.

२. अभियानाची उद्दिष्टे :-

- विद्यार्थ्यांची शैक्षणिक गुणवत्ता विकसित करण्याबरोबरच अध्ययन, अध्यापन व प्रशासन यात आधुनिक तंत्रज्ञानाच्या वापरास प्रोत्साहन देणे.
- शिक्षणासाठी पर्यावरण पूरक व आनंददायी वातावरणाची निर्मिती करणे.
- क्रीडा, आरोग्य, वैयक्तिक व परिसर स्वच्छतेचे महत्व अधोरेखित करणे; राज्यातून कचऱ्याबाबतच्या निष्काळजीपणाची सवय मोडून काढणे.
- राष्ट्रप्रेम व राष्ट्रीय एकात्मता याबाबत विद्यार्थ्यांना प्रोत्साहित करणे.
- विशिष्ट कौशल्य आत्मसात करण्यासाठी विद्यार्थ्यांना व्यावसायिक शिक्षणाचे महत्व पटवून देणे.
- विद्यार्थ्यांच्या अंगभूत गुणांना प्रोत्साहन देऊन त्यांच्या व्यक्तिमत्त्वाची जडणघडण.
- शाळेचे शिक्षक, विद्यार्थी, माजी विद्यार्थी व पालक यांच्यात शाळेविषयी कृतज्ञतेची व उत्तरदायित्वाची भावना निर्माण करणे.

३. अभियानाचा कालावधी:-

सदर अभियानाची सुरुवात औपचारिक कार्यक्रमाद्वारे होईल. त्यानंतर आयुक्त (शिक्षण) हे ज्या दिनांकास निश्चित करतील त्या दिनांकापासून पुढील ४५ दिवसांच्या कालावधीकरिता हे अभियान चालू राहील. या अभियानांतर्गत विविध उपक्रमांचे आयोजन या ४५ दिवसात करणे आवश्यक राहील.

४. अभियानाचे स्वरूप:-

४.१ अभियानात सहभागी होऊन एकमेकांशी स्पर्धा करणाऱ्या शाळांना खालीलप्रमाणे गुणांकन देण्यात येईल.

अ) विद्यार्थीकेंद्रित उपक्रमांचे आयोजन व त्यातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग — एकूण ६० गुण

ब) शाळा व्यवस्थापनाकडून आयोजित उपक्रम व त्यातील विविध घटकांचा सहभाग— एकूण ४० गुण

अ) विद्यार्थीकेंद्रित उपक्रमांचे आयोजन व त्यातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग

अ.क्र.	बाब	गुण
१	शाळा व परिसराचे सौंदर्यीकरण :- <ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थ्यांमार्फत वर्ग सजावट व शाळा सजावट - २ गुण शाळेच्या आवारात पर्यावरण संरक्षणास हातभार लावणाऱ्या वृक्षांचे रोपण व जोपासना- ३ गुण शाळेच्या इमारतीची व असल्यास संरक्षक भिंतीची रंगरंगोटी- २ गुण प्रबोधनात्मक सुविचार, चित्रे इत्यादीद्वारे बोलक्या भिंतीची उभारणी - ३ गुण 	१०

२	विद्यार्थ्यांचा विविध उपक्रमातील, व्यवस्थापनातील व निर्णय प्रक्रियेतील सहभाग:- <ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थी मंत्रिमंडळ/बालसंसद स्थापन करून त्याद्वारे शाळेतील कामकाज पार पाडणे- २ गुण प्रधानमंत्री पोषण शक्ती निर्माण योजनेच्या अनुषंगाने नियोजन व अंमलबजावणी यामधील विद्यार्थ्यांचा सहभाग- २ गुण प्रधानमंत्री पोषण शक्ती निर्माण योजनेच्या अनुषंगाने शाळेच्या आवारात परसबागेची निर्मिती करून त्याद्वारे आरोग्यदायी भाज्यांची लागवड यामधील विद्यार्थ्यांचा सहभाग- ३ गुण मेरी माटी मेरा देश या उपक्रमातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग-३ गुण शाळेची बचत बँक/पैशाचा योग्य विनियोग व व्यवस्थापन यातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग — २ गुण नवभारत साक्षरता अभियानातील शाळेचा सहभाग — ३ गुण 	१५
३	शैक्षणिक गुणवत्ता व व्यक्तिमत्त्व विकासासाठी आवश्यक अवांतर उपक्रम:- <ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थ्यांच्या शाळेतील उपस्थितीचे प्रमाण- २ गुण महावाचन चळवळीतील विद्यार्थ्यांचा सहभाग- २ गुण वक्तृत्व स्पर्धा/लेखन स्पर्धा/ संगीत स्पर्धा/ इतर कला स्पर्धा यांचे आयोजन व त्यातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग- ३ गुण यथास्थिती NCC/Scout Guide/MCC व समान प्रकारच्या इतर उपक्रमातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग- ३ गुण 	१०
४	शाळेची इमारत व परिसराची स्वच्छता :- <ul style="list-style-type: none"> स्वच्छता मॉनिटर अभियान —टप्पा-२ मधील सहभाग (हा टप्पा राबविण्यासाठी निधीसह आवश्यक ती उपाययोजना राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई यांनी करावी.) 	१०
५	राष्ट्रीय एकात्मतेस प्रोत्साहन देण्याबाबतचे उपक्रम:- <ul style="list-style-type: none"> प्रत्येक शाळेने देशातील कोणतेही एक राज्य निवडून त्याचा सांस्कृतिक वारसा जसे- पेहराव, खानपान, सण-उत्सव इत्यादी बाबत तसेच राष्ट्राच्या उभारणीत त्या राज्याचे योगदान याची महती दर्शविणारे सादरीकरण- ५ गुण 	५
६	विविध क्रीडास्पर्धांचे आयोजन:- यात अधिकाधिक देशी खेळांना प्राधान्य- १० गुण	१०
एकूण गुण		६०

ब)शाळा व्यवस्थापनाकडून आयोजित उपक्रम व त्यातील विविध घटकांचा सहभाग

अ.क्र.	बाब	गुण
१	आरोग्य :- <ul style="list-style-type: none"> विद्यार्थी व शिक्षक/शिक्षकेतर कर्मचारी यांच्या करिता आरोग्य तपासणी शिबीर यात आरोग्याची सर्वसाधारण तपासणी- ५ गुण शाळेत प्रथमोपचार पेटीची उपलब्धता- २ गुण बदलत्या जीवन शैलीमुळे लहान वयातच होऊ लागलेल्या लठ्ठपणा, 	

	<p>मधुमेह व डोळ्यांचे विकार यासारख्या आजारांची माहिती व त्यावरील प्रतिबंधात्मक उपाय यासाठी तज्ञ व्यक्तींचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान- ३ गुण</p> <ul style="list-style-type: none"> • किशोरवयीन विद्यार्थिनीसाठी मासिक पाळी व्यवस्थापनाबाबत समुपदेशन सत्राचे आयोजन- ३ गुण • हात स्वच्छ धुवण्याचे योग्य पद्धतीचे प्रात्यक्षिक व त्यासाठीची सुविधा- २ गुण 	१५
२	<p>आर्थिक साक्षरता व कौशल्य विकास</p> <ul style="list-style-type: none"> • विद्यार्थ्यांमध्ये शालेय जीवनापासूनच आर्थिक साक्षरता रुजविण्याच्या दृष्टीने पैशाचे नियोजन, गुंतवणूक, बँकाचे व्यवहार, कर्ज व व्याज प्रणाली इत्यादी बाबत तसेच आर्थिक व्यवहाराकरिता UPI सारख्या आधुनिक साधनांचा वापर करताना घ्यावयाची काळजी याबाबत तज्ञ व्यक्तींचे मार्गदर्शनपर व्याख्यान- ५ गुण • स्वयंरोजगार, व्यवसाय, व्यापार, उद्योग अशा क्षेत्रात भविष्यात करीअर घडविण्यासाठी विशिष्ट कौशल्यावर आधारित व्यवसाय शिक्षणाचे महत्त्व विद्यार्थ्यांना पटवून देण्यासाठी तज्ञ व्यक्तींचे मार्गदर्शन पर व्याख्यान- यात अशा अभ्यासक्रमांची ओळख, शिक्षण देणाऱ्या संबंधित संस्था, प्रवेश प्रक्रिया, भविष्यातील संधी इत्यादीबाबतची माहिती असावी- ५ गुण 	१०
३	<ul style="list-style-type: none"> • भौतिक सुविधा तसेच अध्यापन व अध्ययनाशी संबंधित आधुनिक साधनांची उपलब्धता सुनिश्चित करण्यासाठी कॉर्पोरेट कंपन्या, स्वयंसेवी संस्था, दानशूर व्यक्ती इत्यादी घटकांकडून वस्तू व सेवा यांच्या स्वरूपात अधिकाधिक देणगी गोळा करण्यासाठीचे प्रयत्न - ३ गुण • शाळा व्यवस्थापन समितीने पार पाडलेले अन्य कोणतेही प्रभावी कामकाज — २ गुण 	५
४	<ul style="list-style-type: none"> • तंबाखू मुक्त शाळा :- शाळेपासून किमान २०० मीटर अंतरावर तंबाखू व तंबाखूजन्य पदार्थांच्या विक्रीस बंदी -१ गुण • प्लास्टिक मुक्त शाळा :- पर्यावरणास हानिकारक असलेल्या प्लास्टिकचा वापर शाळेच्या आवारात अथवा कामकाजात होणार नाही याची दक्षता — २ गुण • प्रधानमंत्री पोषण शक्ती निर्माण योजने अंतर्गत विद्यार्थ्यांना पुरविण्यात येत असलेल्या पोषण आहारातील शिल्लक अन्नावर योग्य ती प्रक्रिया करून विल्हेवाट लावण्यासाठी अभिनव उपक्रम- २ गुण 	५
५	<ul style="list-style-type: none"> • उपरोल्लेखित विद्यार्थीकेंद्रित उपक्रम तसेच शाळा व्यवस्थापनांनी आयोजित करावयाचे उपक्रम यामध्ये शाळेचे माजी विद्यार्थी, पालक, स्थानिक सेवाभावी संस्था इत्यादींचा शक्य असेल त्याठिकाणी अधिकाधिक सहभाग- ५ गुण 	५
एकूण गुण		४०
एकूण गुण अ+ब		१००

४.२ अभियानात सहभागी शाळांचे कामगिरीच्या आधारे मुल्यांकन

I. बृहन्मुंबई महानगरपालिका कार्यक्षेत्र

- या कार्यक्षेत्रातील सर्व शाळांच्या कामगिरीचा आढावा घेऊन त्यापैकी सर्वोत्तम कामगिरी बजावलेल्या शाळांची दोन्ही वर्गवारीतून स्वतंत्रपणे पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकासाठी निवड करण्यासाठी खालीलप्रमाणे मुल्यांकन समिती असेल

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	विभागीय शिक्षण उपसंचालक, कोकण विभाग	अध्यक्ष
२	संबंधित शिक्षण सहायक संचालक	सदस्य
३	शिक्षण निरीक्षक (उत्तर/पश्चिम/दक्षिण), बृहन्मुंबई महानगरपालिका	सदस्य
४	शिक्षणाधिकारी, बृहन्मुंबई महानगरपालिका	सदस्य सचिव

II. वर्ग अ व वर्ग ब च्या महानगरपालिकांचे कार्यक्षेत्र

- या कार्यक्षेत्रातील सर्व शाळांच्या कामगिरीचा आढावा घेऊन त्यापैकी सर्वोत्तम कामगिरी बजावलेल्या शाळांची दोन्ही वर्गवारीतून स्वतंत्रपणे पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकासाठी निवड करण्यासाठी खालीलप्रमाणे मुल्यांकन समिती असेल

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	संबंधित विभागीय शिक्षण उपसंचालक	अध्यक्ष
२	संबंधित महानगरपालिकेचे आयुक्त यांनी नामनिर्देशित केलेला प्रतिनिधी- गट अ संवर्गातील अधिकारी	सदस्य
२	संबंधित शिक्षण अधिकारी (माध्यमिक)	सदस्य सचिव

III. उर्वरित महाराष्ट्र कार्यक्षेत्र

i) तालुका स्तरावरील मुल्यांकनाचे कार्य

- तालुका स्तरावरील मुल्यांकनाचे कार्य (अ) प्राथमिक स्तर व (ब) तालुका स्तर अशा दोन पद्धतीने पार पाडण्यात येईल. प्राथमिक स्तरावर केंद्रीय पातळीवरील तर तालुका स्तरावर तालुका पातळीवरील मुल्यांकनाचे कार्य करण्यात येईल.

(अ) प्राथमिक स्तरावरील मुल्यांकन समिती

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	केंद्र प्रमुख	अध्यक्ष
२	स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या प्राथमिक / उच्च प्राथमिक शाळेचे मुख्याध्यापक	सदस्य
२	खाजगी अनुदानीत संस्थेच्या माध्यमिक शाळेचे मुख्याध्यापक	सदस्य

- संबंधित गट विकास अधिकारी त्या तालुक्यातील सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळांचे मुल्यांकन करण्यासाठी केंद्र प्रमुख व मुख्याध्यापक यांचा वरील प्रमाणे गट निश्चित करतील. असा गट निश्चित करताना केंद्र प्रमुख व मुख्याध्यापक यांच्या अधिनस्त असलेल्या कार्यक्षेत्रात त्यांना मुल्यांकन करता येणार नाही. थोडक्यात गट विकास अधिकाऱ्यांना केंद्र प्रमुखांना व मुख्याध्यापकांना त्यांच्या अधिनस्त असलेल्या क्षेत्राशिवाय इतर क्षेत्रांसाठी मुल्यांकनाची जबाबदारी द्यावी लागेल.

- केंद्र प्रमुख व मुख्याध्यापक यांचा गट त्यांना वाटप करण्यात आलेल्या क्षेत्रातील सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळांना भेटी देऊन मूल्यांकनाचे कार्य करतील.
- प्रत्येक केंद्रातून स्थानिक स्वराज्य संस्था व इतर व्यवस्थापनांच्या शाळा अशा दोन वर्गवारीतून प्रत्येकी एक शाळा स्वतंत्रपणे या गटाने निवडावयाची आहे.
- केंद्र स्तरावर निवड झालेल्या शाळांमधून तालुका स्तरावरील दोन्ही वर्गवारीतून स्वतंत्रपणे प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांकाची शाळा निवडण्यासाठी खालीलप्रमाणे मूल्यांकन समिती असेल

(ब) तालुका स्तरावरील मूल्यांकन समिती

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती	अध्यक्ष
२	मुख्याधिकारी, संबंधित नगरपालिका	सदस्य
३	गटशिक्षणाधिकारी	सदस्य
४	सेवाजेष्ठ विस्तार अधिकारी (शिक्षण)	सदस्य सचिव

ii) जिल्हास्तरावरील मूल्यांकनाचे कार्य

- संबंधित जिल्ह्यातील प्रत्येक तालुक्यातून प्रथम क्रमांकाच्या शाळांच्या कामगिरीचा आढावा घेऊन त्यापैकी सर्वोत्तम कामगिरी बजावलेल्या शाळांची दोन्ही वर्गवारीतून स्वतंत्रपणे पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकासाठी निवड करण्यासाठी खालीलप्रमाणे जिल्हास्तरीय मूल्यांकन समिती असेल

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद	अध्यक्ष
२	प्राचार्य, जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था	सदस्य
३	शिक्षणाधिकारी, प्राथमिक	सदस्य
४	संबंधित उपशिक्षणाधिकारी	सदस्य सचिव

iii) विभागस्तरावरील मूल्यांकनाचे कार्य

- या विभागाच्या अधिनस्त ८ शैक्षणिक विभाग कार्यरत आहेत. संबंधित विभागातील प्रत्येक जिल्ह्यातून प्रथम क्रमांकाच्या शाळांच्या कामगिरीचा आढावा घेऊन त्यापैकी सर्वोत्तम कामगिरी बजावलेल्या शाळांची दोन्ही वर्गवारीतून स्वतंत्रपणे पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकासाठी निवड करण्यासाठी खालीलप्रमाणे विभागस्तरीय मूल्यांकन समिती असेल

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	संबंधित विभागीय शिक्षण उपसंचालक	अध्यक्ष
२	विभागीय शिक्षण उपसंचालक यांनी नामनिर्देशित केलेला त्यांच्या अधिनस्त कार्यरत असलेला गट-अ मधील अन्य अधिकारी	सदस्य
३	संबंधित शिक्षण सहायक संचालक	सदस्य सचिव

iv) **राज्यस्तरावरील मुल्यांकनाचे कार्य**

- प्रत्येक विभागातून प्रथम क्रमांकाच्या शाळांच्या कामगिरीचा आढावा घेऊन त्यापैकी सर्वोत्तम कामगिरी बजावलेल्या शाळांची दोन्ही वर्गवारीतून स्वतंत्रपणे पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकासाठी निवड करण्यासाठी खालीलप्रमाणे राज्यस्तरीय मुल्यांकन समिती असेल

अ.क्र	पदनाम व कार्यालय	पद
१	आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे	अध्यक्ष
२	शिक्षण संचालक (प्राथमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
३	शिक्षण संचालक (माध्यमिक), महाराष्ट्र राज्य, पुणे	सदस्य
४	सहसंचालक (प्रशासन), शिक्षण आयुक्तालय, पुणे	सदस्य सचिव

४.३ मुल्यांकन समित्यांसाठी आवश्यक मनुष्यबळ :- मुल्यांकन समित्यांना शाळांना प्रत्यक्ष भेटी देऊन मुल्यांकन करावयाचे आहे. प्रश्नावलीच्या स्वरूपात योग्य ती माहिती संबंधित शाळेकडून प्राप्त करून घ्यावयाची आहे. यासाठी आवश्यकतेनुसार स्थानिक पातळीवरील महाविद्यालयीन विद्यार्थी विशेषतः डी.एड/बी.एड या महाविद्यालयांचे विद्यार्थी यांची या कामासाठी मदत घेता येईल.

४.४ पारितोषिक:-

I. बृहन्मंबई महानगरपालिका कार्यक्षेत्र :-

४.४.१ सदर अभियानांतर्गत खाली दर्शविल्याप्रमाणे प्रथम, द्वितीय व तृतीय आलेल्या शाळांना रकमेच्या स्वरूपात पारितोषिके अनुज्ञेय असतील

अ) शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा

(रक्कम रु लक्ष)

बक्षिस	पहिले	दुसरे	तिसरे	एकूण
बक्षिसाची रक्कम	२१	११	७	३९.००
			एकूण	३९.००

ब) उर्वरित इतर सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळा

(रक्कम रु लक्ष)

बक्षिस	पहिले	दुसरे	तिसरे	एकूण
बक्षिसाची रक्कम	२१	११	७	३९.००
			एकूण	३९.००

II. वर्ग अ व वर्ग ब च्या महानगरपालिकांचे कार्यक्षेत्र :-

४.४.२ सदर अभियानांतर्गत खाली दर्शविल्याप्रमाणे प्रथम, द्वितीय व तृतीय आलेल्या शाळांना रकमेच्या स्वरूपात पारितोषिके अनुज्ञेय असतील

अ) शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा

(रक्कम रु लक्ष)

बक्षिस	पहिले	दुसरे	तिसरे	एकूण
बक्षिसाची रक्कम	२१	११	७	३९.००
			एकूण	३९.००

ब) उर्वरित इतर सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळा

(रक्कम रु लक्ष)

बक्षिस	पहिले	दुसरे	तिसरे	एकूण
बक्षिसाची रक्कम	२१	११	७	३९.००
			एकूण	३९.००

III. उर्वरित महाराष्ट्र

४.४.३ सदर अभियानांतर्गत खाली दर्शविल्याप्रमाणे त्या त्या स्तरावर प्रथम, द्वितीय व तृतीय आलेल्या शाळांना रकमेच्या स्वरूपात पारितोषिके अनुज्ञेय असतील

अ) शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा

(रक्कम रुपये लक्ष)

बक्षिसांचा क्रम	पहिले	दुसरे	तिसरे		एकूण
तालुकास्तरीय बक्षिसाची रक्कम	३	२	१	६ X ३५८	२१४८.००
जिल्हास्तरीय बक्षिसाची रक्कम	११	५	३	१९ X ३६	६८४.००
विभागस्तरीय बक्षिसाची रक्कम	२१	११	७	३९ X ८	३१२.००
				एकूण	३१४४.००

ब) उर्वरित इतर सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळा

(रक्कम रुपये लक्ष)

बक्षिसांचा क्रम	पहिले	दुसरे	तिसरे		एकूण
तालुकास्तरीय बक्षिसाची रक्कम	३	२	१	६ X ३५८	२१४८.००
जिल्हास्तरीय बक्षिसाची रक्कम	११	५	३	१९ X ३६	६८४.००
विभागस्तरीय बक्षिसाची रक्कम	२१	११	७	३९ X ८	३१२.००
				एकूण	३१४४.००

IV. राज्यस्तरीय पारितोषिक :-

अ) शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळा

(रक्कम रु लक्ष)

बक्षिस	पहिले	दुसरे	तिसरे	एकूण
बक्षिसाची रक्कम	५१	२१	११	८३.००
			एकूण	८३.००

ब) उर्वरित इतर सर्व व्यवस्थापनांच्या शाळा

(रक्कम रु लक्ष)

बक्षिस	पहिले	दुसरे	तिसरे	एकूण
बक्षिसाची रक्कम	५१	२१	११	८३.००
			एकूण	८३.००

पारितोषीकाची एकूण रक्कम रुपये ६६१०.०० लक्ष

V. अभियानाचा इतर अपेक्षित खर्च

- सदर अभियानाच्या प्रभावी अंमंजबावणीसाठी आयुक्त (शिक्षण) यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय कार्यकारी समिती गठीत करण्यात आली आहे.

(रु.लक्ष)

अ.क्र.	खर्चाच्या बाबी	रक्कम
१	अभियानांतर्गत शाळांच्या मुल्यमापनासाठी साधन सामग्री जसे — प्रश्नावलीची छपाई, स्टेशनरी, मुल्यांकनासाठी मदतीस घेतलेल्या महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांचे मानधन, समितीचा प्रवास खर्च इत्यादीसाठी अपेक्षित खर्च.	१५००.००
२	अभियानाच्या प्रचार व प्रसारासाठीचा खर्च	३००.००
३	त्या त्या टप्प्यावर आयोजित करावयाचे कार्यक्रम व मान्यवरांच्या भेटी	२६३.००
	एकूण	२०६३.००

- अ.क्र. १ येथील खर्चासाठी केंद्रस्तर, तालुकास्तर, जिल्हास्तर, विभागस्तर, महानगरपालिका क्षेत्र स्तर तसेच राज्यस्तर यासाठी खर्चाची मर्यादा निश्चित करण्याचे अधिकार आयुक्त (शिक्षण) यांना असतील.
- उपरोक्त तक्त्यातील अ.क्र. १, २ व ३ येथील खर्चाच्या रकमामध्ये आवश्यकतेनुसार बदल करण्याचे अधिकार आयुक्त (शिक्षण) यांना असतील.
- खर्चाची रक्कम संबंधितांना प्रदान करण्याची कार्यपद्धती निश्चित करण्याचे अधिकार देखील आयुक्त (शिक्षण) यांना असतील.
- अभियानाचा एकूण अपेक्षित खर्च (I)+(II)+(III)+(IV)+(V)= रु.८६७३.०० लक्ष

४.५ स्तरनिहाय व वर्गवारीनिहाय प्रत्यक्ष स्पर्धा :-

४.५.१ बृहन्मुंबई महानगरपालिका स्तरावरील :-

- शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळेस पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकाकरिता अनुक्रमे रु.२१.०० लक्ष, रु.११.०० लक्ष व रु.७.०० लक्ष इतक्या रकमेचे पारितोषिक अनुज्ञेय असेल. अशाच प्रकारचे पारितोषिक इतर व्यवस्थापनांच्या शाळांना अनुज्ञेय असेल

४.५.२ वर्ग अ व वर्ग ब च्या महानगरपालिकांचे कार्यक्षेत्र :-

- शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळेस पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकाकरिता अनुक्रमे रु.२१.०० लक्ष, रु.११.०० लक्ष व रु.७.०० लक्ष इतक्या रकमेचे पारितोषिक अनुज्ञेय असेल. अशाच प्रकारचे पारितोषिक इतर व्यवस्थापनांच्या शाळांना अनुज्ञेय असेल

४.५.३ उर्वरित महाराष्ट्र कार्यक्षेत्र :-

- तालुकास्तरावरील शासकीय व स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या शाळांना पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकाच्या शाळेस अनुक्रमे रु.३.०० लक्ष, रु.२.०० लक्ष व रु.१.०० लक्ष इतक्या रकमेचे पारितोषिक अनुज्ञेय असेल. अशाच प्रकारचे पारितोषिक इतर व्यवस्थापनांच्या शाळांना अनुज्ञेय असेल
- जिल्हास्तरावरील पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकाच्या शाळेस अनुक्रमे रु.११.०० लक्ष, रु.५.०० लक्ष व रु.३.०० लक्ष इतक्या रकमेचे पारितोषिक अनुज्ञेय असेल. अशाच प्रकारचे पारितोषिक इतर व्यवस्थापनांच्या शाळांना अनुज्ञेय असेल
- विभागास्तरावरील पहिल्या, दुसऱ्या व तिसऱ्या क्रमांकाच्या शाळेस अनुक्रमे रु.२१.०० लक्ष, रु.११.०० लक्ष व रु.७.०० लक्ष इतक्या रकमेचे पारितोषिक अनुज्ञेय असेल. अशाच प्रकारचे पारितोषिक इतर व्यवस्थापनांच्या शाळांना अनुज्ञेय असेल.

४.५.४ राज्य स्तरावरील स्पर्धा :-

- बृहन्मुंबई महानगरपालिका कार्यक्षेत्रातील प्रथम क्रमांकाची शाळा, अ व ब वर्ग महानगरपालिका कार्यक्षेत्रातील प्रथम क्रमांकाची शाळा तसेच उर्वरित महाराष्ट्रातील प्रत्येक विभागातील प्रथम क्रमांकाच्या शाळा या राज्यस्तरावर एकमेकांशी स्पर्धा करतील. या स्पर्धेतून प्रथम, द्वितीय व तृतीय क्रमांकासाठी दोन्ही वर्गवारीकरीता स्वतंत्रपणे राज्यस्तरीय विजेता निवडण्यात येईल.

४.६ जिकलेल्या पारितोषिकाच्या रकमेचा विनियोग :-

- कोणत्याही स्तरावर जिकलेल्या पारितोषिकाच्या रकमेचा विनियोग करण्याचा अधिकार शाळांच्या गरजांचा प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन संबंधित शाळेच्या शाळा व्यवस्थापन समितीस असेल.

५. पारितोषिकाच्या रकमेसह अभियानासाठी एकूण खर्च अंदाजे रु.८६.७३ कोटी इतक्या खर्चास शासनाची मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे व हा निधी पूरक मागणीद्वारे उपलब्ध करून देण्यास देखील शासनाची मान्यता प्रदान करण्यात येत आहे.

६. सदर अभियानाच्या प्रभावी अंमलबजावणीसाठी आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय कार्यकारी समिती गठीत करण्यात आली आहे. अभियानाचा प्रचार व प्रसार तसेच अंमलबजावणी यासाठी आवश्यक ती उपाययोजना करणे सदर समितीची जबाबदारी असेल. यासाठी रु.२०.६३ कोटी इतका निधी आयुक्त (शिक्षण) यांना उपलब्ध करून देण्यात येत आहे. सदर निधी विहित कार्यपद्धतीचा अवलंब करून खर्च करण्यास ते सक्षम असतील.

७. या प्रीत्यर्थ होणारा खर्च मागणी क्रमांकई-०२, २२०२, सर्वसाधारण शिक्षण, ०१, प्राथमिक शिक्षण, १०१, शासकीय प्राथमिक शिक्षण,(००)(०१) राज्यात आदर्श शाळा विकसित करणे (कार्यक्रम) (२२०२ जे ०७२) ५०-इतर खर्च या लेखाशीर्षाखालील सन २०२३-२४ या चालू वित्तीय वर्षाच्या मंजूर अनुदानातून भागविण्यात यावा. यासाठी आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे यांना नियंत्रक अधिकारी व लेखाधिकारी, प्राथमिक शिक्षण संचालनालय, पुणे यांना आहरण व संवितरण अधिकारी म्हणून घोषित करण्यात आले आहे.

८. सदर शासन निर्णय नियोजन विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.३७३/का.१४७१, दि.२०.११.२०२३ व वित्त विभाग अनौपचारिक संदर्भ क्र.१११७/व्यय-५, दि.२९.११.२०२३ अन्वये प्राप्त झालेल्या सहमतीने तथा दि.२९.११.२०२३ रोजी संपन्न झालेल्या मा.मंत्रिमंडळ बैठकीत दिलेल्या मान्यतेनुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.

९. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेत स्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २०२३११३०११५९३६५२२१ असा आहे. हा शासन निर्णय डिजिटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करून निर्गमित करण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

(इ.मु.काझी)

सह सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत:-

१. मा. राज्यपाल यांचे प्रधान सचिव, राजभवन, मुंबई,
२. मा. मुख्यमंत्री यांचे अप्पर मुख्य सचिव, मंत्रालय, मुंबई,
३. मा. उपमुख्यमंत्री (गृह) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
४. मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांचे सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
५. मा.सभापती व मा.उपसभापती, विधानपरिषद, विधानभवन, मुंबई.
६. मा.अध्यक्ष व मा.उपाध्यक्ष, विधानसभा, विधानभवन, मुंबई.

७. मा.विरोधी पक्ष नेता, विधानसभा/विधान परिषद, मुंबई.
८. मा.मंत्री (शालेय शिक्षण) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
९. मा.मंत्री (सर्व) यांचे यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई.
१०. आयुक्त (शिक्षण), महाराष्ट्र राज्य, पुणे.
११. विभागीय आयुक्त (सर्व)
१२. आयुक्त, महानगरपालिका (सर्व)
१३. संचालक, राज्य शैक्षणिक संशोधन व प्रशिक्षण संचालनालय, पुणे
- १४.राज्य प्रकल्प संचालक, महाराष्ट्र प्राथमिक शिक्षण परिषद, मुंबई,
- १५.जिल्हाधिकारी सर्व,
१६. मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद सर्व,
- १७.शिक्षण संचालक (प्राथमिक), शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे,
- १८.शिक्षण संचालक (माध्यमिक व उच्च-माध्यमिक), शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र, राज्य, पुणे,
१९. संचालक, महाराष्ट्र राज्य, पाठ्यपुस्तक निर्मिती व अभ्यासक्रम संशोधन मंडळ(बालभारती), पुणे,
२०. अध्यक्ष,राज्य माध्यमिक व उच्च माध्यमिक शिक्षण मंडळ, पुणे,
२१. शिक्षण संचालक (योजना), पुणे
२२. सहसंचालक,(प्रशासन), शिक्षण आयुक्तालय, पुणे
- २३.विभागीय शिक्षण उपसंचालक (सर्व)
- २४.शिक्षण सहायक संचालक(सर्व)
- २५.गटविकास अधिकारी (पंचायत समिती)(सर्व)
- २६.मुख्याधिकारी, नगरपालिका, सर्व
- २७.शिक्षणाधिकारी (प्राथमिक/माध्यमिक/योजना), जिल्हा परिषद (सर्व)
- २८.गटशिक्षणाधिकारी (सर्व)
२९. विस्तार अधिकारी (शिक्षण)(सर्व)
- ३०.उपशिक्षणाधिकारी (सर्व)
- ३१.शिक्षण निरीक्षक (सर्व)
- ३२.प्राचार्य जिल्हा शिक्षण व प्रशिक्षण संस्था, (सर्व)
- ३३.प्रशासन अधिकारी, महानगरपालिका(सर्व)
- ३४.स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या प्राथमिक/उच्च प्राथमिक शाळेचे मुख्याध्यापक(सर्व)
- ३५.खासगी अनुदानित संस्थेच्या माध्यमिक शाळेचे मुख्याध्यापक (सर्व)
- ३६.निवड नस्ती (कार्यासन-एसडी-६).